

DEEL 1

HET KIND

IN HET BEGIN is er het kind. Het is net van het erf weg-
gelopen, de wei in. Het loopt met betraand gezicht de
diepte in naar de bron. Twaalf jaar. Net oud genoeg
om uit walg van zichzelf weg te hollen en in eenzaam-
heid zijn hart uit te storten bij de enige die hij in ver-
trouwen durft te nemen: God. Over de bron is een ton
geschoven waaruit de bodem is weggesneden. Op die
manier zorgt het stijgende water voor een reservoir,
waaruit het vee komt drinken. Kijk nu goed wat er ge-
beurt. Het kind knielt naast de ton en dompelt zijn
hoofd onder. Lang, zo lang tot zijn armen beginnen te
maaien en het schokt in zijn lichaam. Alsof een on-
zichtbare hand hem met geweld onderhoudt. Einde-
lijk trekt hij met een ruk zijn hoofd uit het water. En
snikt en bidt. Op afstand staan vijf, zes koeien naar
hem te kijken, de schrik in hun ogen, bang om dich-
terbij te komen. Hij neemt een kluit aarde en gooit die
woedend in hun richting. De dieren deinzen even ach-
teruit. Het kind staat op en klimt moeizaam de helling
op naar het erf. De koeien wijken, lopen dan traag
naar beneden en steken hun muil in het water.

THUIS

OP WEG NAAR huis troepen de andere kinderen om hem heen. Hij is zes en moet het wonder bewijzen, het rapport uit zijn boekentas halen en laten zien. Honderd op honderd. Rekenen, moedertaal, gewijde geschiedenis, zorg, vlijt, schoonschrift... in alles tien op tien. Nooit eerder gebeurd, zegt de meester en de meester is oud, zeer oud. Het verspreidt zich als een lopend vuur over de speelplaats, verstoort de lessen in de hogere klas, zorgt op straat voor een kleine samscholing om het rapport in zijn hand. De veldwachter rijdt langs op zijn fiets, stopt en beveelt de kinderen bars naar huis te gaan. ‘Wat is dat, jongen?’ Hij kan nu moeilijk ademen en zijn hart bonst. Hij toont de man het rapport. Die werpt er snel een blik op, haalt de schouders op en duwt het kind met een bruuske hoofdbeweging op weg naar huis. Wat zegt zijn moeder? Zijn vader? Wat zeggen zijn broers en zussen? Het is vergaan, uitgewist. Alsof hij met het wonder nooit thuis is aangekomen. Alsof hij nog steeds op straat staat. Eerst met de kinderen. Daarna met de man in uniform. Op zijn tweede rapport haalt hij achtennegentig. Later daalt hij tot drieënnegentig. Nooit lager, tot hij twaalf is. Maar nooit meer honderd.

‘GIJ EN GIJ,’ zegt hij tegen zijn jongere zusjes, ‘gij zijt door moeder gekocht in Leuven.’ Maar hij niet. Hij is door een bode van zijn echte ouders naar hier gebracht omdat zijn vader naar China moest om daar een rijk te besturen tien keer zo groot als België. Zijn vader is een edelman en hij, hij is geboren op een kasteel en later gaat hij ook naar China, naar het paleis van zijn vader. Zijn echte naam is Reinhart. Vader en moeder hebben zijn echte vader moeten beloven hem nooit uit te spreken. ‘Ge moogt er hen ook niet naar vragen, want ze weten niet dat ik het weet.’ De zusjes moeten tussen twee vingers spuwen, een eed. Verbreken ze die, dan gaan ze naar de hel. Reinhart is het kind van een openbaring, een inwijding, een magisch moment. Hij heeft op school de letters geleerd, zit aan tafel thuis met de wekelijkse kinderkrant voor zich en spelt de woorden. En ineens gaat het licht aan: de woorden gaan open, de tekens worden werkelijkheid, hij kan lezen. Wat De Gemaskerde Ruiters zegt en doet, en Piet Fluwijn en de Kapoentjes en Ridder Reinhart. Vooral Ridder Reinhart. Hij maakt van een kort en een lang stuk hout een zwaard en hakt in op het netelveld achter het kippenhok. De twee zusjes, die nog niet kunnen lezen, toont hij achteraf zijn wonden. Of ze mee mogen, later, als hij naar China gaat? Helaas, zij zullen bij vader en moeder moeten blijven.

DE WERELD IS klein. Wie er woont kent alle geluiden, het kraken van treden, het kreunen van deuren, het sluipen en dreunen van voeten. Maar hij heeft geoe-

fend, weet waar het huis hem niet verraden zal, is onhoorbaar geworden. Op een dag volgt hij zijn jongere broer, die zich alleen waant en de verboden kamer binnengaat. Hij staat een meter achter hem en ziet hem de schuif opentrekken, zijn hand in het geldbakje steken. Als zijn broer zich omdraait is hij verdwenen. Op zolder staat hij weer achter hem. Hij ziet zijn broer een korte plank oplichten, een blikken bus bovenhalen en het geld erin stoppen. Op dat moment kucht hij. Hoeveel zit er in de bus? Veel. Genoeg voor een pistool, schat hij. Zijn broer biedt hem de helft. Hij denkt na, schudt dan neen. Hij ziet hoe de dief lijdt, het ergste vreest en hij geniet daarvan. Hij zegt: 'Nu weet ik iets.' En nog eens, heel traag: 'Ja, nu weet ik iets.' Als zijn broer met de hand in het gat duikt, een handvol snoepgoed bovenhaalt en hem dat aanbiedt, kijkt hij hem zo strak in het gezicht dat de ander beschaamd de ogen neerslaat. Hij laat zich niet verleiden. Niet door snoep, niet door geld. 'Ik zeg niks,' zegt hij, 'maar beken het, biecht alles op.' Hij weet dat zijn broer het niet kan. Maar hij heeft het gezegd. Zijn geweten is zuiver. En zijn broer staat nu bij hem in het krijt.

ELF JAAR IS hij als hij op een dag ziet wat hem zijn leven lang zal achtervolgen. De nacht valt, hij ligt op zijn buik en rilt van angst. Maar hij kan niet weg. Vlak bij hem ligt een vrouw, een kreunende vrouw, de handen aan weerszijden klauwend in de modder. Zij tracht de man die over haar heen staat gebogen aan te kijken,

maar haar hoofd valt telkens weer achterover. De man spreekt tot haar, dringend, smekend, vloekend. Zijn hand ligt op haar schouder en schudt haar heen en weer. Dan komt hij overeind en grijpt zijn jas. Uit zijn hand glijdt een lichtstraal over de vrouw. Zij ligt doodstil, de bovenlip opgetrokken als bij een dreigende hond, vuil op haar blote armen en benen, aan haar hoofd ook bloed. Dan glijdt het licht van haar weg. Het kind knijpt de ogen dicht, nu zal het gebeuren, nu... Hij bidt en biecht. Hij weet dat hij gezondigd heeft, zwaar gezondigd. Het boekje, het verboden boekje, brandt hem in de ziel. Nu volgt de straf. Straks zal de man ook hem... Hij bidt en belooft, belooft van nooit meer, goede God, nooit meer als hij niet wordt ontdekt. Als hij weer opkijkt is de lamp gedoofd. De man zit op zijn hurken bij de vrouw. Onbeweeglijk, lang, heel lang. Dan staat hij op en loopt naar waar het kind zich heeft verscholen. De geur van urine dringt zijn neus in. Als de man eindelijk weg is, wacht hij tot ook de vrouw op zal staan. Maar ze blijft liggen, roerloos, haar gezicht naar hem toegewend. Ziet ze hem? Hij moet hier weg, probeert moed te vatten. Hij telt tot honderd, traag. Dan nog eens, dan nog eens. Eindelijk durft hij. Als hij uit zijn schuilplaats kruipt, kijkt hij niet naar de vrouw. Dan kijkt hij toch, snel, te snel om zijn vlucht af te remmen. Het is donker, maar hij weet dat hij het hoofd heeft zien bewegen. In paniek rent hij de weg op, weg van de poel. Als hij thuiskomt is het erf gesloten, hij hoort de honden snuffelen aan de poort. Een kort geblaf. Aan de achterzijde, waar de boerderij

aan de boomgaard grenst, hijst hij zich door de tralies naar binnen. Zijn slapen schuren langs de staven. Hij kruipt weer in bed, naast zijn jongere broer. Die is wakker en zegt niets. Hij zal hem niet verraden. De volgende ochtend is het kind ziek, geeft hij over, gloeit de koorts in zijn hoofd. Hij blijft thuis van school. Over de vrouw en de man bij de poel zegt hij niets. Pas twee dagen later wordt het lijk ontdekt. Een agent vindt tussen de struiken het boekje, steekt het in de hoogte en lacht naar zijn collega. Net als een peuk en een knoop gaat het in een plastic zak. Er zijn voetsporen. Ook van een kind.

TWEE KEER PER dag lopen hij en zijn broers dezelfde weg naar school en van school weer naar huis. Een eindeloos lijkende kindertijd lang. Op die weg trekken ossen nog metalen velgen over de kasseien, in de schoolbanken krassen de griffels over de leien, in huis is er geen badkamer en in de straat is er één telefoon. Die van hen. De kinderen krijgen eten, dragen om beurten dezelfde kleren en leren van hun ouders de drie belangrijke deugden: godsvrees, gehoorzaamheid en ijver. Hij is in alles de beste. Als hij en zijn broers op het schoolplein komen, doen ze wat geen enkel ander kind doet. Zij gaan naar de hoofddeur, groeten de meesters, nemen in de gang hun stofjas van de haak en komen weer naar buiten om op een stille tegel te wachten tot een van de meesters de bel schudt. Aan oorlogen, achtervolging en voetbal nemen zij niet deel. Zij hebben respect voor hun kleren.

In de klas zit het kind vooraan, de kleine stofjas voor de grote. Dat heeft moeder zo geregeld. Hij let goed op, antwoordt vlijtig en correct, maakt geen vlekken of ezelsoren en kijkt nooit om. Als de meester om een of andere reden de klas uit moet, staat hij vooraan en noteert op het bord de namen van wie praat.

ALS DE SCHUURPOORT openstaat komen soms kinderen uit de buurt naar binnen en vragen om mee te spelen in het stro. ‘Als ge naar ons luistert en doet wat ik zeg,’ zegt de oudste. Midden in het spel verschijnt moeder, haar rode doek om het hoofd, een riek in de hand. Haar ogen zijn twee boze driehoekjes. Zij wijst naar het gat van de poort. ‘Eruit, straatvolk!’ Zo leren zij. Als de appels rijp zijn, kruipen straatkinderen door een gat in de haag de boomgaard in. Verborggen achter de mesthoop zien hij en zijn broers hen met een lange stok in de bomen slaan en haastig rapen. Ze spieden tot ze alle namen hebben. Dan komen ze tevoorschijn en klimmen op het hek. Ze hoeven niet te roepen, niet te dreigen, niet te vechten. In paniek vlucht de bende naar het gat in de haag, vier, vijf appels in hun pet of hun trui. Achter hun rug steekt zijn oudere broer een vuist omhoog. ‘Gespuis!’ Dat woord heeft Ridder Reinhart hem geleerd.

HIJ WEET WIE het heeft gedaan. Hij alleen weet het. Een man van de kermis. Hij ziet hem een week later als met Halfoogst de kermis weer het dorpsplein bezet. Hij is zeker, ook zonder de paardenstaart in de

nek, als bij een meisje, zou hij hem herkennen. Hij ziet hem 's middags na school, te midden van een groep mannen die de rups aan het opbouwen zijn. Hij loopt op twee meter van hem voorbij, vertraagt en kijkt. Voelt de man het? Zijn ogen gaan even in de richting van het kind, dat zich nu voorthaast, met bonzend hart en gloeiend hoofd. Aan tafel heeft hij de grootste moeite wat moeder heeft opgeschept door te slikken. Een kwartier later staat hij gebogen naast de mesthoop en komt alles er weer uit. Vandaar rent hij de weg op, naar school. Niemand heeft het gezien, gelukkig. 's Nachts komt de vrouw overeind uit de modder en blaft naar hem. Zij heeft het gezicht van een hond en heeft het tandvlees bloot van woede. Hij weet dat een ander in de gevangenis zit, een stroper van wie de laarsafdruk overeenstemt met voetsporen bij het lijk. Hij was niet alleen, er zijn ook andere sporen, maar die leiden nergens naartoe. De stroper is een Waal met vuile kinderen en een vrouw die drinkt en rookt. In zijn huis, een krotwoning, is een gouden ketting gevonden met een gebroken slotje, de ketting die van de hals van de vrouw is gerukt. Hij ontkent. Ja, hij is bij het lijk geweest, ja, hij heeft de ketting gestolen. Maar hij heeft de vrouw niet vermoord. En nee, er was geen kind bij hem. Hij wacht op zijn proces. 's Zondags gaat het hele gezin naar de kermis. Voor een uurtje. Hij wil niet mee. 'Geen complimenten,' zegt moeder, 'ge gaat gij wel mee en daarmee uit.' Als hij met zijn oudere broer uit het botsautootje stapt, hangen zijn kleren vol kots. Moeder is meer bezorgd dan beschaamd. Ie-